

2012

Metoderapport Skup

To banktopper utnyttet i flere år nøyaktig den samme svakheten i 79 Terra-bankers internkontroll og saksbehandlingssystem. Agderposten har dokumentert at over 80 millioner er tapt, utlånt til hasardiøse byggeprosjekter i utlandet og trygdede i Aust-Agder. Arbeidet begynte med en manglende underskrift i årsberetningen til Vegårshei Sparebank og pågripelsen av banksjefen fire uker etter.

Agderposten

Tirsdag 27. mars 2012

Uke 13 Nr 74 139. årgang

Løssalg kr 20

Været i dag

Morgen +10
Midt på dagen +14
Kveld +14

SMÅ&STORE side 32

Ung sesongdebut med ball
Over 1.000 unge sparket i gang.
SPORT side 14-15

Åmlisuksess blir nasjonal
Erna Solberg (H) vil videreføre.
NYHETER side 7

Pågrep banksjef i stor politiaksjon

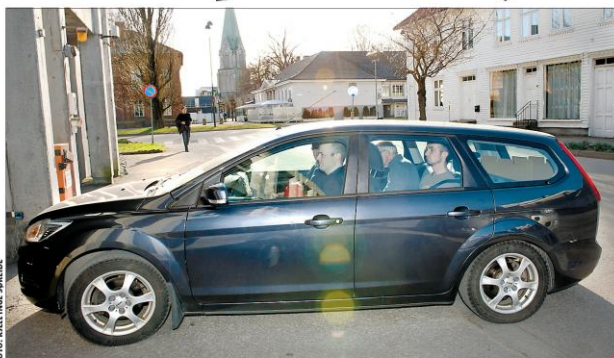

FOTO: KJELL INGEBRETTSEN

Her kjøres eks-banksjef Øyvind Tveide inn på politihuset i Kristiansand. Han ble pågrepet i går, mistenkt for million-

misligheter mot Vegårshei Sparebank. To andre er også siktet og pågrepet.

NYHETER side 4-5

Drømmehus à la Pippi

Maria Rasmussen blant topp ti i kampen om å bli Norges drømmebolig.
BOLIG side 3-6

Vil kurse borrettslagene

Bystyrepolitiker Jan Kjøvstad vil invitere til lov- og etikkurs.
NYHETER side 2

Informert om lokal filmstøtte

Ordfører Einar Halvorsen møtte i går Sørnorsk filmsenter og det lokale filmmiljøet. For første gang ble det offentliggjort tall på hvor mange filmprosjekter fra Arendal som har fått støtte.
KULTUR side 26

ALLE RYN Hårebakken

SANDALER OG SKO
Damer: sort 44, hvit
Herre: sort
Stør. 36-46
Før: 1.195,-
1.295,-

EURO SKO HÅREBAKKEN KUN **499,-**

www.harebakken.com

Innholdsfortegnelse:

1. Navn på journalisten.
2. Navn på prosjektet.
3. Fullstendig publiseringsliste.
4. Redaksjon.
5. Journalistens kontaktinfo.
6. Redegjørelse for arbeidet.
7. Slik kom jeg i gang/ideen som utløste arbeidet.
8. Dette har saken avdekket.
9. Organisering av arbeidet/metode- og kildebruk
10. Metodefakta.

1 Navn på journalisten:

Pål Yngve Berg.

2 Navn på prosjektet:

Terras utro tjenere

3 Fullstendig publiseringsliste:

- 27. mars 2012: Banksjef pågrepet (førstesideoppslag)
- 28. mars: Ufør og trygdede lånte 11,6 millioner.
- 29. mars: Lånte millioner på naboene.
- 30. mars: Bankmillioner i trygdepyramide.
- 31. mars: Full fest for Vegårshei-millioner.
- 3. april: Kontrollerte egne utlån/utlån tross store heftelser/utlån til blodrente.
- 4. april: Etterforsker nye bankutlån.
- 10. april: Utvider siktelsen.
- 11. april: Ga millionlån til fiktiv hytte.
- 12. april: Her er granskernes søppelkassefunn.
- 13. april: Siktet tapte hundretusener på spill/31 møter med medsiktede.
- 18. april: Hemmelig styreleder-avgang/Ga blaffen i Finanstilsynet.
- 19. april. Ny kvinne banksiktet.
- 20. april: Formidlet utlån for banksjefen.
- 21. april: Fikk rentefritt millionlån.
- 25. april: Finanstilsynet vil ha banksvar.
- 27. april: Terra-systemets svakheter/Banksjef med over 90 låneavvik.
- 28. april: Lånte ut over 80 millioner med samme metode.
- 5. mai: Brukte falsk pant og signatur.
- 12. mai: Ellevill kalkgruve-krangel/15 utlån uten sikkerhet.
- 8. august: Banksiktet torpedoanmeldt.
- 16. august: Halverer tvangstiltak mot banksjefen.
- 1. desember: Vil fjerne banksjefens forsvarer.
- Har i tillegg besørget løpende nyhetsdekning på avisens nettside.

4 Redaksjon:

Agderposten
Østre gate 3
4816 Arendal.

5 Journalistens kontaktinfo:

Pål Yngve Berg
Noroddveien 51
4816 Kolbjørnsvik

pyb@agderposten.no
mobil 90071730

6 Redegjørelse for arbeidet:

Den trauste bygdebanken i den lille bygdekommunen Vegårshei hadde levd et stille liv i 108 år.

27. mars 2012 ble bank og lokalbefolkning truffet av en rystende hendelse. Agderposten kunne denne dagen fortelle at nestor i Høyres lokallag og betrodd banksjef gjennom 25 år sammen med to andre personer ettermiddagen før var blitt pågrepet i to politiaksjoner. Banksjefen ble umiddelbart siktet for grov økonomisk utroskap, de to andre for grovt heleri.

Det må understrekes at så langt er ingen verken dømt eller tiltalt. Pågrepelsen var likevel starten på en artikkelserie som ikke bare har dokumentert elleville utlån, men også blant annet at 79 Terra-banker har hatt et sårbart dansk saksbehandlingssystem ved navn Kerne som har gitt utro tjenere spillerom.

Artikkelserien begynner med de oppsiktsvekkende pågrepelsene og vokser etter hvert til å omfattende brudd på bankrutiner ved hjelp av tillitsbaserte saksbehandlingssystemer og mangelfullt eller sviktende kontrollapparat hos småbanker.

Agderposten har avdekket at to toppsjefer i tidsrommet 2007 til 2012 har lånt ut over 80 millioner, med samme metode, stikk i strid med bankenes interne kredittregler.

Artiklene er publisert i tidsrommet 27. mars til 1. desember 2012.

7 Slik kom jeg i gang/ideen som utløste prosjektet:

Sent fredag 24. februar 2012 ringer telefonen. Vedkommende anbefaler meg å lese årsberetningen til Vegårshei Sparebank, og mener ord, vendinger og regnskap kan skjule kritikkverdig drift.

Bankens styre skriver at det er "igangsatt en særskilt prosess" som skal lede til konkursjoner i løpet av første halvår. Det fremkommer at banken har uvanlig høye tap.

Men først når jeg kommer til styresignaturene i slutten av dokumentet, merker jeg pulsen slå forttere.

Underskriften til banksjefen mangler.

Denne oppdagelsen etterlater seg et stort HVORFOR, og styrker meg i troen på at tipserens mistanke kan skjule bankhemmeligheter med betydelig offentlig interesse.

Jeg går etter dette funnet i gang med et arbeid som de nærmeste månedene skal resultere i 36 helsider og løpende nyhetsdekning i Agderpostens nettavis.

8 Dette har saken avdekket:

- **PÅGRIPELSE:** Agderposten sprakk nyheten om at den betrodde banksjefen gjennom 25 år var blitt pågrepet og siktet for grov økonomisk utroskap. Han har så langt erkjent de faktiske forholdene, men ikke straffskyld i henhold til siktelsen.
- **FALSKE LÅNEDOKUMENTER/SIKKERHET:** Bankens granskere fant over 90 låneavvik der det er brukt falske pant, signaturer og lånedokumenter. En del av dette ble funnet i en søppelkasse. Banksjef Øyvind Tveide har lånt ut over 20 millioner kroner til uføre, trygdede og beskjedent lønnede kunder uten skriftlige lånesøknader.
- **REGELBRUDD ETTER TILSYN:** Vegårshei Sparebank lovet Finanstilsynet høsten 2007 å rette opp i manglende depotkontroll. Dette skjedde ikke. Det er dokumentert at banksjefen i årene etterpå innvilget og kontrollerte sine egne utlån, og at dette førte til milliontapene.
- **MANGELFULLE KONTROLLRUTINER:** To banktopper i Terra-systemet har gjennom flere år lånt ut over 80 millioner i strid men interne kredittregler uten å bli oppdaget. Dette har kunnet skje fordi depotfunksjonen ikke har fungert. Bankene har ikke hatt et system der en

tredjepart kontrollerer kredittsakene før pengene utbetales. Dette har åpnet for svekkede kontrollmuligheter for styrene. Banktoppene har dermed kunne operere fritt.

- **TO ALARMER:** Allerede i 2004 gikk den første alarmeren. Da gikk daværende styreleder av i hemmelighet nettopp på grunn av banksjefen. Høst/vinter 2007/2008 peker Finanstilsynet igjen på liknende problemstillinger etter et to dagers tilsyn på Vegårshei. Men ingenting skjer før 2. februar 2012. Da permitteres banksjefen med øyeblikkelig virkning. Milliontapene på Vegårshei kunne vært unngått om styret hadde lyttet til sin egen styreleder i 2004, eller fulgt opp Finanstilsynets merknader i januar 2008.
- **TERRA-SVAKHETEN:** Terra Gruppen består av 79 småbanker som har inngått et samarbeid for å møte stadig tøffere krav fra kunder og finansmyndigheter. De har blant annet gått sammen om et felles IT-system, innkjøpt fra danske SDC. Dette selskapet eier Terra Gruppen selv 10 prosent av. Agderposten har avdekket at dette tillitsbaserte arbeidsverktøyet har hatt klare svakheter og gjorde de samme bankene spesielt sårbare for utro tjenere. To banktopper utnyttet dette og brukte akkurat de samme metodene da de lånte ut de dårlig sikrede millionene. En av dem er dømt for grov økonomisk utroskap, den andre har erkjent de faktiske forhold og er siktet for det samme.

***

Jeg peker i metoderapporten på seks hovedavsløringer. I de over 20 nyhetsartiklene som fulgte i kjølvannet av pågripelsen fremkommer det mange selvstendige nyheter. Dette er noen av dem:

- **MISBRUKTE NABOER:** Ved hjelp av falske lånedokumenter ble to naboleiligheter brukt til opplåning av flere millioner kroner.
- **SLIK BLE MILLIONER BRUKT:** Vegårshei-penger ble blant annet brukt til luksusforbruk, gambling og nye utlån til skyhøy rente.
- **FORMIDLET UTLÅN:** Banksjefen brukte to av de siktede til å formidle utbetalinger og lån til tredjepersoner.
- **AVDEKKET REGELBRUDD:** Vegårshei Sparebank fikk passet påskrevet i en tilsynsrapport høsten 2008, deriblant om depotkontrollen. Banken lovet bot og bedring. Det skjedde ikke.
- **HYPPIG KONTAKT:** Banksjefen hadde 31 møter med to kunder som senere er blitt siktet i saken.
- **UTEN SIKKERHET:** 15 utlån uten reell sikkerhet. Deriblant påståtte eierrettigheter i en kalkgruve på Hommelstø sør for Brønnøysund i Nordland fylke. Rundt disse rettighetene har det pågått en krangel som blant annet har politikorrupsjon og bedrageripåstander blant ingrediensene. En av de banksiktede var involvert også i den saken.

- **STORE, PRIVATE UTLÅN:** En siktet thaikvinne lånte ut hundretusener av kroner til andre thaikvinner uten at mennene deres visste noe. Hun tok skyhøy månedlig rente på 10 prosent.

9 Organisering av arbeidet, metodebruk, kildebruk osv:

I de første ukene etter oppdagelsen til Vegårshei Sparebank tok jeg mange kontakter med mange mulige kilder som kunne utdype antydningene i årsberetningen. Det ble også gjort adskillige forsøk på å komme i kontakt med banksjefen for å få hans versjon av hva som hadde skjedd. Uten å lykkes.

Den offisielle forklaringen på navneuteblivelsen var at banksjefen hadde velferdspermisjon etter eget ønske, at permisjonen ikke nødvendigvis hadde noe med banktapet å gjøre og at banksjefen ville være tilbake mandag 26. mars.

Bankens styreleder forklarte videre at den hadde engasjert rådgivnings- og revisorselskapet BDO til å utføre den særskilte prosessen. Når deres rapport var ferdig, ville banken være i stand til å si mer. Utover det var standardsvaret "ingen kommentar" om tapsavsetningen på 8,5 millioner i 2011-regnskapet.

Jeg måtte derfor gå på helt andre veier for å finne ut hva som hadde skjedd. Det faktum at banken hadde tapt millioner og at banksjefens navn ikke var å finne blant årsberetningens signaturer, fikk mange til å uttrykke forbauselse. Det ansportet meg til å holde fast ved mistanken om at det kunne ligge alvorlige hendelser bak.

**

Mandag den 19. mars tar saken en dramatisk vending. Da sendes denne pressemeldingen ut fra banklokalene.

"Som en konsekvens av de tapsavsetninger banken foretok i 2011, har Øyvind Tveide valgt å si opp sin stilling i Vegårshei Sparebank med øyeblikkelig virkning".

Den påfølgende helgen lykkes det meg uoffisielt å få bekreftet at banksjefen er blitt politianmeldt. Med en mistanke om at politiet vil slå til en av de nærmeste dagene, kanskje allerede første virkedag, mandag 26. mars, plasserte vi vakter utenfor politistasjonene i Arendal og Kristiansand. Fotografen i Kristiansand lykkes med å få dokumentert pågripelsen. Banksjefen fotograferes idet han blir brakt inn på politihuset.

Like etter bekrefter politiet at de har aksjonert på to steder. I tillegg til pågripelsen på Vegårshei anholdes to personer på Gardermoen, på vei ut av landet.

Nyheten sprekker i papiravisen dagen etter. Kort tid etter blir innholdet i siktelse kjent. Banksjefen siktes foreløpig for grovt utroskap av 11,6 millioner kroner. Fem andre siktes for mottak av pengene og grovt heleri.

**

I disse timene melder et hovedspørsmål seg:

Hvordan kunne banksjefen klare å låne ut så mange millioner, i strid med bankens kreditthåndbok, uten å bli oppdaget før nå?

I tillegg til å følge fengslingsmøter går jeg løs på offentlige registre. Leiligheten til to av de siktede, kjøpt i juni 2010, har et pant som er nesten tredobbelt så høyt som kjøpesummen. Dette forteller meg at banken i teorien kunne ha lånt ut fem millioner kroner til boligprosjektet. Og dette til personer uten inntekt og formue. Statens kartverk oppgir at leiligheten var overdradd for beskjedne 1.750.000.

**

Dette fant jeg eiendommelig, og utvidet fokuset til også å omfatte bankens egne rutiner for utlån.

Jeg fikk fatt i gårds- og bruksnummeropplysninger som satte meg på sporet av at også naboer til to av de siktede kunne ha blitt utnyttet. Søk hos tinglysningen ved Statens kartverk gir meg navnene.

Opplysninger jeg har fått, forteller at to leiligheter, eid av Silje Simonsson og Tore Straum, fremstår som registrert på to av de siktede og pantsatt internt i banksystemet for flere millioner kroner. De var ikke tinglyst.

Straum og Simonsson ble kontaktet. Jeg forklarte dem hva som hadde skjedd. De reagerte med vantro på opplysningene. Jeg ba dem ringe banken, noe de gjorde. Banken bekreftet min fremstilling, og begge valgte etter dette å stå frem.

**

En ny registrersjekk gir samme klaff. I Løsøreregisteret triller det ut opplysninger som tilser at banken har gitt store lån til innkjøp av bruktbiler med store heftelser.

25. juni 2008 får en av de siktede låne 332.000 til innkjøp av en 2006-utgave av en Suzuki Grand Vitara. Vegårshei Sparebank låner ut pengene, selv om Sparebanken Sør tre måneder

før tinglyser en heftelse på 381.024,68 kroner på en 10 år gammel Audi registrert på den samme siktede.

To år etter, i 2010, er det en av de andre siktedes tur. 64-åringen får låne 300.000 kroner til oppsiktsvekkende betingelser. Pengene til bilen fra 2006 skal nedbetales over 17 år. Siste avdrag skal betales 30. juni 2027.

Bilen vil være 21 år og eieren 81 år når siste krone er betalt til Vegårshei Sparebank.

Banken bekrefter etter dette at banksjefen etter alt å dømme har innvilget og kontrollert utlånene – altså gitt lån på tvers av alle retningslinjer.

Styrelederen bekrefter også at info er holdt tilbake for styret.

”Så langt jeg kan se, er nok også billånene brudd på interne retningslinjer. Det er ganske utenkelig at de ville fått lånene ved en normal kredittvurdering. Det du avdekker her, viser uregelmessighetene som har pågått. En av konklusjonene i granskingsrapporten er at info er holdt tilbake for styret og andre”, uttalte styreleder Stian Mo Færnsnes til Agderposten 3. april 2012.

**

Artiklene får stor oppmerksomhet. Banksjefen erkjenner de faktiske forholdene. Jeg kommer over i en ny fase, og får tilgang til kilder som hjelper meg til informasjon som gjør meg i stand til å trenge enda lengre inn i problemstillinger rundt de bemerkelsesverdige hendelser i bygdebanken.

Samtidig jobber jeg tett med å få ut om det på et tidspunkt har vært kontakt mellom banken og Kredittilsynet (nå Finanstilsynet). Søk i Offentlig elektronisk postjournal gir imidlertid ingen treff.

Jeg slår meg imidlertid ikke til ro. Jeg ringer opp Finanstilsynet, forteller at jeg har mislykkes med mine søk og ber for sikkerhets skyld om at de tar en manuell sjekk i sitt arkiv for å se om de finner noen tilsynsrapporter etter besøk på Vegårshei.

Det blir innertier. Det viser seg at tilsynets inspektører var i banken 27. og 28. november 2007. Inspeksjonen skjer få måneder etter at den trygdede Arendals-familien får sine første lån.

Den endelige tilsynsrapporten foreligger 30. januar 2008. Gjenkjennbare problemstillinger til dagens funn åpenbarer seg. Tilsynet har flere alvorlige merknader.

I rapportens tilsvar sier styret seg enig i at det er behov for å endre organisasjonen, spesielt innenfor depotkontroll (dokumentkontroll). Bankstyret skriver også at det er ryddet opp allerede høsten 2007.

”Kredittilsynet har merket seg at det nå er innført et skille, slik at ulike personer foretar saksbehandlingen og depotkontrollen”, skriver tilsynet i rapporten.

Tilsynet er også uenig med banksjefen hva gjelder vurdering av sikkerheten.

”I rapporten er det også gitt uttrykk for at banksjefens konklusjoner i sammendraget til styret ikke gir et dekkende bilde av risikosituasjonen i banken. Kredittilsynet har merket seg at styret vil sørge for at det blir fokusert mer på kreditt- og likviditetsrisiko”.

Dette var altså i januar 2008.

I februar/mars 2012 avdekker banken det de mener er alvorlige misligheter.

**

Men alarmen gikk faktisk allerede første gang i 2004.

Tilsynets kritikk vender fokuset på styret. Styret har lovet bot og bedring, men de ferske avsløringene avdekker at kontrollen ikke har vært god nok.

Jeg får tips om at et tidligere styremedlem har vært opptatt av problemstillinger rundt dårlig sikkerhet. Vedkommende navngis ikke. Jeg går inn i styrehistorikken, og tar kontakt med ledere tilbake til 2000. Den siste telefonen jeg tar kaster nytt lys over ukjente hendelser i banken.

Tidligere styreleder Jens Aril Kroken innrømmer til slutt at han gikk på dagen fra Vegårshei Sparebank for over åtte år siden. Årsaken var mistillit til banksjef Øyvind Tveide.

Banken har i alle år bevart dramatikken som en intern hemmelighet. Etter å ha vurdert Agderpostens henvendelse om å fortelle om sine erfaringer velger Kroken å lette på sløret.

”Jeg gikk av som styreleder forut for valgene i februar 2004, fordi jeg ikke var fornøyd med en del bankfaglige disposisjoner. Sikkerheten var for dårlig på noen prosjekter, og banksjefen tok ikke signalene fra styret”, uttaler Kroken 18. april 2012.

Men daværende styreleder orket ikke å ta belastningen med å avskjedige banksjefen. Han var for populær i bygda. Kroken gikk derfor selv. I stillhet.

Hadde styrelederen tatt belastningen med å avsette banksjefen for ni år siden, ville etter alt å dømme hendelsene i Vegårshei Sparebank i 2012 vært unngått.

**

Det er formiddag den 26. april. Telefonen ringer. En leser mener å huske at enda en banktopp i Terra-systemet hadde blitt tatt for irregulære utlån. Vedkommende tror den gamle saken kan kaste lys over dagens hendelser.

Jeg googler tematiske nøkkelord. Etter en stund finner jeg artikler i nettmedier om at lederen av privatmarkedet i Hjelmeland Sparebank også hadde gått langt ut over sine fullmakter. Han lånte ut 63,2 millioner kroner til eiendomssatsinger i Brasil og Bulgaria. Hjelmeland måtte ta et tap på 72,2 millioner, inkludert renter og omkostninger, i 2008-regnskapet sitt.

Også i Hjelmeland-tilfeller gikk det lang tid før utlånene ble oppdaget. Banken skriver dette i årsberetningen:

”Det tok noko tid før den interne kontrollen i banken avdekket forholdet, då medarbeideren ikkje hadde nytta det ordinære kredittsystemet/rutinen i desse tilfella”.

Setningen i årsberetningen vekker interesse. Kunne banktoppene på Vegårshei og Hjelmeland ha brukt samme fremgangsmåte?

Hjelmeland-medarbeideren Ståle Halsne ble dømt til fengsel i to år og tre måneder for økonomisk utroskap i Stavanger tingrett 3. mars 2011. Jeg får tak i dommen, og finner etter hvert paralleller. Innholdet gir meg dokumentasjon til å konfrontere Terra-ledelsen og kjøre ut en artikkel om sårbare IT-løsninger og at to banktopper irregulært har lånt ut over 80 millioner med nøyaktig samme metode.

At det også i Hjelmeland-tilfellet dreier seg om Kerne, det danske saksbehandlingssystemet til SDC, er retten opptatt av:

”I saksbehandlingen benyttet man en medarbeiderportal for utredning av lån. Videre kunne medarbeidere under betryggende vilkår med tilgangskode til Kerne bevilge kreditter kortsiktig som bevilget kreditt. Bevilget overtrekk er tilsiktet for bruk i de tilfeller hvor kunden har et påtrengende behov for tilgang på kreditt over en kort periode. Ståle Halsne benyttet seg av dette...”

Både Øyvind Tveide og Ståle Halsne utnyttet altså over flere år svakheter i et system som benyttes i 79 Terra-banker landet rundt.

Terra Gruppens informasjonsdirektør Sigurd Ulven svarer dette om Terra-kundene etter dette kan ha tillit til at pengene deres er sikre.

”Det er viktig å understreke at ingen kunder har tapt penger på disse sakene. Å sørge for at så vel IT-systemer som interne rutiner er så gode som mulig, er alltid en pågående prosess i Terra-bankene, Terra og hos våre underleverandører. Alle hendelser, også disse, vil bli brukt som erfaringsmaterieell”, sier informasjonsdirektøren blant annet til Agderposten 28. april i fjor.

**

Vegårshei-saken er ikke avsluttet ennå. Det er derfor ikke mulig å være kategorisk om hva slags følger banksakene har fått.

FUSJONER: Agderposten hadde imidlertid et lengre intervju med lederen for 115 sparebankers interesseorganisasjon, Sparebankforeningens Stein Hannevik, 9. mai 2012. I intervjuet kommenterer han avsløringene i kjølvannet av pågripelsen på Vegårshei, og erkjenner at han har fulgt artikkelserien med vantro.

”Dette kunne ikke ha utviklet seg like langt i en større bank. Det er mulig å operere utenfor systemer dersom man vil. Men som regel oppdages det. I Vegårsheis tilfelle dessverre litt for sent”, uttalte han.

Sparebankforeningens leder tror avsløringer og store tap som dette vil føre til flere bankfusjoner.

Sparebanken Sør flagget fusjonsinteresse i offentligheten våren 2012.

**

FORSIKRINGSOPPGJØR: Flere følger av banksakene vil trolig bli kjent når sakene eventuelt kommer opp for Aust-Agder tingrett og Vegårshei Sparebank fremmer et konkret krav om å få utløst sin ”kriminalforsikring” hos Chartis Insurance. I den forbindelse er det interessant å konstatere at advokater har vært i forbindelse med avisens arkiv for å få tilgang til den publiserte artikkelserien.

10 METODEFAKTA:

- **JOURNALJAKT:** Artikkelserien begynte med konkrete hendelser, og utviklet seg etter hvert til å inkludere omfattende søk i årsberetninger, regnskap, på internett, i ulike offentlige registre, Offentlig elektronisk postjournal (OEP). Siden eldre dokumenter ikke er tilgjengelige i OEP, gikk jeg i stedet i gang med manuelle henvendelser til Finanstilsynet og deres arkiv. Spesifikke henvendelser ga mye oppsiktsvekkende og verdifull informasjon.

- **DOKUMENTINNSAMLING- OG GJENNOMGANG:** I tillegg til å be om innsyn i tilsynsrapporter har jeg gått gjennom dommer fra ulike rettsinstanser fra flere år tilbake. Jeg fant mye informasjon med relevans for begivenhetene i 2012, og de ga meg også muligheter til å dokumentere viktige funn.

Årsberetninger og regnskap har også vært viktige informasjonskilder i arbeidet med å dokumentere sammenhenger og begivenheter.

KILDEBREDDE/PLEIE: Jeg gikk bredt ut i jakten på kilder. Banken ville ikke utdype sine egne opplysninger i årsberetningen for 2011. Jeg tok derfor kontakt med mange personer for om mulig øke kunnskapen om tema og hendelser. Dette arbeidet brukte jeg veldig mye tid på, og ble påbegynt i det mistanken var sådd - en måned før nyheten sprakk. Disse kontaktene skulle etter hvert bli verdifulle.

Publisering førte meg i kontakt med nye kilder, skriftlige og muntlige, som satte meg i stand til å belyse enda flere hendelser og sammenhenger.

Også folk med fagekspertise ble konsultert i søken etter svar og forståelse. Denne nye kunnskapen resulterte i at jeg kunne stille spesifikke spørsmål om konkrete problemstillinger.

OPPSØKENDE JOURNALISTIKK: Kombinasjonen av datasøk, journal- og dokumentjobbing, telefonkontakt og direkte oppsøkende journalistikk mot ulike miljøer falt heldig ut. Dette medførte at jeg fikk unike innsyn i opplysninger og hendelser som så langt har resultert i 36 helsider i Agderpostens papirutgave.

Arendal 13. januar 2013

Pål Yngve Berg

